

DANCE EUROPE 1/2010

Christe, Härm ja Scholz Rahvuskooper Estonias

MIKE DIXON annab hinnangu Toomas Eduri töö esimestele viljadele Tallinnas

Lühiballettide õhtud võimaldavad truppi tugevust paljudel juhtudel põhjalikumalt hinnata kui täispikad balletid. Kuna laval on rohkem kandvates osades tantsijaid, saab vaataja pildi suurema hulga artistide võimetest ja eripäradest. Tuginedes Rahvuskooper Estonia hiljutisele Balletiõhtule, võin väita, et tegemist on suurepärasel vormis ansambliga. Nüüdseks viis kuud kunstilise juhi ametit pidanud Toomas Edur, kes on ise klassikalise stiili vaieldamatu meister, on trupile elu sisse puhunud ja paistab olevat võtnud eesmärgiks viia see maailmatasemele. Seejuures on talle kunstilise juhi abina suureks toeks abikaasa Age Oks, kellele trupp on oma praeguse taseme eest kindlasti suure osas tänu võlgu.

Nils Christe balletis „Enne öö saabumist“ astuvad üles kuus paari. Naised kannavad põlvini ulatuvaid halli- ja mustasoonelise mustri kleite ning mehed on paljastatud rinnaga ja sarnase mustriga sukkipükstes. Muster kordub ka musta värvi lavakujunduses, milles leiduvad valged orgaanilised vormid meenutavad laineid või vohavat taimestikku. Balleti üldine meeleolu on pingeline, tunglev ja tõtakas, kuid osaliste vahel puudub igasugune tuntav emotsionaalne side, mistõttu tükil jääb vajaka teatraalsest väljendusjõust. Esimeses duetis figureerivad Marika Muiste, blond meeldivalt lüüriline baleriin, ning võimekas ja tugeva hüppega Artjom Maksakov. Sellele järgnevat paaride rühmatantsu (*pas de six*) iseloomustavad pöörded ja kõrged tõsted. Teises *pas de deux*'s soleerivad Heidi Kopti ja Andrei Mihnevits, kes annavad Christe poolt vihjatud suhte kõige paremini edasi, ning viimane paar Eve Andre ja Sergei Upkin on suurepärasel vormis: baleriinile on omane võluv pikendatud joon ning meestantsija suudab õhus näiliselt vaevata asendit hoida. „Enne öö saabumist“ läbib meeleolu on ängistav ja ärev ning kuigi seejuures midagi õieti ei öelda, pakub see trupile võimalust mitmeteks kõrgetasemeliseks isiklikeks etteasteteks.

Tiit Härmil lühiballett „Pelléas ja Mélisande“ Schönbergi temperamentsele partituurile püüab destilleerida traagiliste armastajate loo koos selle veesümboolikaga ühteainsasse vaatusesse. See üritus ebaõnnestub, mõjudes liialt episoodilisena ning püüdes narratiivi iga etappi liiga täpselt ümber jutustada. Tulemuseks on teos, mis on ülearu pikk ja kordab iseennast. Olnuks ballett poole lühem, oleks selle teatraalse mõjujõud olnud kaks korda suurem. Armastajapaari osades tantsivad Maksim Tšukarjov Pelléasena (sinises) ja Svetlana Danilova Mélisande'ina (valges) on veetlevad, kuid nende kasutada olev koreograafiline materjal ei võimalda anda edasi tegelikku armusuhet, rääkimata tragöödiast. Tulemus mõjub maalilise, kuid tühjana. Seevastu Anatoli Arhangelski armukadede Golaud' rollis on karismaatiline ning kasutab oma dramaatilist silmavaadet efektse väljendusvahendina. Selle tulemusel muutub ta kõige huvitavamaks ja sümpaatsemaks tegelaseks laval. Tema etteaste päästab tüki. Kortsus taevase laudlinana mõjuva draperii tõusmine ja langemine lisab laval toimuvale aga üksnes naeruväärset võltspaatost.

Schumanni muusika järgi nime saanud ballett „Teine sümfoonia“, mille autor on Uwe Scholz (kes suri 2004. aastal 45-aastaselt), on hästi üles ehitatud teos sinistes toonides pildikeelega. Naised kannavad võimlemistrikoosid, mehed käisteta pikki trikoosid. Selline rõivastus toob välja kandja kõik kehalised puudused ja vajakajäämised, kuid Estonia tantsijad on igati trimmis ja heas füüsilises vormis. Balleti avastseenis moodustavad kaks naist ühtse tiivulise kujundi ning naistantsijate soolod kujutavad endast kogu balletti läbivat motiivi. Kõige kandvamad rollid on siiski kahel paaril, kellest esimene, Olga Malinovskaja ja Artjom Maksakov, näitavad oma keerukas koostöös üles head vaimset sidet: Maksakov kinnitab esimeses balletis talle pandud lootusi, olles oma baleriini suhtes mehelikult tähelepanelik ning muutes arvukad kõrged tõsted pealtnäha sundimatuks. Eve Andre ja Sergei Upkin osutuvad paaritantsus niisama oivaliseks, nii et laval nähtava koostöö ühtlaselt kõrge kvaliteet mõjub meeliülendavalt. See nelik on tähelepanu keskmes ka tüki tugevaimas lõigus, Schumanni muusika aeglasel osas, kui

kõige paremini edasi, ning viimane paar Eve Andre ja Sergei Upkin on suurepärases vormis: baleriinile on omane võluv pikendatud joon ning meestantsija suudab õhus näiliselt vaevata asendit hoida. „Enne öö saabumist“ läbiv meeleolu on ängistav ja ärev ning kuigi seejuures midagi õieti ei öelda, pakub see trupile võimalust mitmeteks kõrgetasemelisteks isiklikeks etteasteteks.

Tiit Härmi lühiballett „Pelléas ja Mélisande“ Schönbergi temperamentsele partituurile püüab destilleerida traagiliste armastajate loo koos selle veesümboolikaga ühteainsasse vaatusesse. See üritus ebaõnnestub, mõjudes liialt episoodilisena ning püüdes narratiivi iga etappi liiga täpselt ümber jutustada. Tulemuseks on teos, mis on ülearu pikk ja kordab iseennast. Olnuks ballett poole lühem, oleks selle teatraalse mõjujõud olnud kaks korda suurem. Armastajapaari osades tantsivad Maksim Tšukarjov Pelléasina (sinises) ja Svetlana Danilova Mélisande'ina (valges) on veetlevad, kuid nende kasutada olev koreograafiline materjal ei võimalda anda edasi tegelikku armusuhet, rääkimata tragöödiast. Tulemus mõjub maalilise, kuid tühjana. Seevastu Anatoli Arhangelski armukadede Golaud' rollis on karismaatiline ning kasutab oma dramaatilist silmavaadet efektse väljendusvahendina. Selle tulemusel muutub ta kõige huvitavamaks ja sümpaatsemaks tegelaseks laval. Tema etteaste päästab tüki. Kortsus taevase laudlinana mõjuva draperii tõusmine ja langemine lisab laval toimuvale aga üksnes naeruväärset võltspaatosi.

Schumanni muusika järgi nime saanud ballett „Teine sümfoonia“, mille autor on Uwe Scholz (kes suri 2004. aastal 45-aastaselt), on hästi üles ehitatud teos sinistes toonides pildikeelega. Naised kannavad võimlemistrikoosid, mehed käisteta pikki trikoosid. Selline rõivastus toob välja kandja kõik kehalised puudused ja vajakajäämised, kuid Estonia tantsijad on igati trimmis ja heas füüsilises vormis. Balleti avastseenis moodustavad kaks naist ühtse tiivulise kujundi ning naistantsijate soolod kujutavad endast kogu balletti läbivat motiivi. Kõige kandvamad rollid on siiski kahel paaril, kellest esimene, Olga Malinovskaja ja Artjom Maksakov, näitavad oma keerukas koostöös üles head vaimset sidet: Maksakov kinnitab esimeses balletis talle pandud lootusi, olles oma baleriini suhtes mehelikult tähelepanelik ning muutes arvukad kõrged tõsted pealtnäha sundimatuks. Eve Andre ja Sergei Upkin osutuvad paaristantsus niisama oivaliseks, nii et laval nähtava koostöö ühtlaselt kõrge kvaliteet mõjub meeliülendavalt. See nelik on tähelepanu keskmes ka tüki tugevaimas lõigus, Schumanni muusika aeglases osas, kui mehed toetavad oma naispaarilisi põrandalt, seejärel arabeskides ja piruettides. Ballett sisaldab mitmeid ülimalt õnnestunud hetki, kuid aeg-ajalt pingutab Scholz üle, korrates mõningaid edukaid motiive, näiteks seda, kuidas naised hüppavad tahapoole oma partneri käte vahele, nii et see tuleb balletile kui tervikule kahjuks. Üldiselt on kaanonile vastavat kordust ja liikumist kogu balletis hästi kasutatud ning on selge, et Scholz oli oma ala meister, kuulumata siiski koreograafide maailmaklassi. Tema ballett paneb aga tantsijate võimed tõsiselt proovile ning meeste hirmuäratavad kõrged tõsted – kõik meestantsijad tõstavad oma paarilisi ühes taktis – oleks väljakutse mis tahes kuulsale balletitrupile. Oleks suur rõõm näha seda andekat ansamblit lähemas tulevikus ka Londonis esinemas, kuid sedakorda loodetavasti uue kunstilise juhi Toomas Eduri valitud teostega.

/Pildiallkiri (x2):/

Rahvusooper Estonia balletitrupp „Teises sümfoonia“. Foto: Harri Rospu.